

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 fr
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

**A bányai ág. hitv. evang. egyházke-
rület közönségének üdvöt az úrban!**

Szeretett testvéreim az Úrban!

„Gondoljátok meg, hogy nagy dol-
gokat cselekedett Veletek az Úr.”

(I. Sámuel könyve XII. 24)

Sámuelnek, Izrael népe nagy fiának most idé-
zett szavaival fordulok Hozzatok Szeretett testvé-
reim az Úrban! midőn az isteni kegyelem amaz
örök hálára kötelező nagy tényére kívánom felhív-
ni figyelmeteket. — hogy szeretett magyar hazán-
kat ezer év változatos, sokszor viharos eseményei
között mai napig megővta és megtartotta.

Tudva van Előttetek, hogy a magyar nemzet
millemmiumát — ezeréves fennállásának emlékünne-
pét — a most folyó 1896-ik évben üli meg.

A magyar államnak minden hű és igaz pol-
gára, ha csak futólagosan emlékezik is vissza az
elmúlt századok eseményeire, azokra, a melyek
fényt és dicsőséget árasztottak a hazára — és vi-
szont azokra az országos csapásokra, melyek csak-
nem a megsemmisülés szélére sodorták nemze-
tünket, és meggondolja, hogy ezer év viszontag-
ságai daczára is a haza és a nemzet él, és egy
újabb ezredév nagy feladatainak megvalósításához
nemes lelkesültséggel és Istenben vetett bizoda-
lommal indul, lehetetlen, hogy szíve mélyéből fel
ne sóhajtson: „bizony nagy dolgokat cselekedett
velünk az Isten.”

Ezer éve annak, hogy Ázsiának mérhetlen si-
vatag téreiről, egy számra nézve kevésbé jelen-
tekeny, de bátor és harczedzett néptörzs lépte át
a hazánkat övező Kárpátok járatlan bérczeit s erős
rohammal hódolatra bírva az itt talált népet, el-
foglalta e földet, letelepedett, hont alapított, a ke-

resztyén vallást felvette s azzal a műveltebb ke-
resztyén nemzetek családjában foglalt helyet.

Nem lehet szándékomban a magyar nemzet
fokozatos fejlődésének phasisait érinteni, sem an-
nak okait fejtegetni, melyek miatt a nyugot művel-
tebb népeivel lépést nem tarthatott. Köztudomású
dolog, hogy nemzetünket százados harcok, a ta-
tárok pusztításai, a törökök erőszakos támadásai,
sőt belső villongások is foglalkoztatták és a cul-
turalis haladás áldásosabb feladataitól elterelték.

Sokszor jutott a Nemzet és annak alkotmá-
nya válságos helyzetbe, de a szívós, szabadság-
szerető Nemzet, mindannyiszor visszavívta állami-
ságát és sietett visszaszerezni alkotmányos jogait
s helyrepótolni az elmulasztottakat.

Egy láthatatlan, egy felsőbb hatalom intézte
a Nemzet sorsát, nagy dolgokat cselekedett vele
az Isten!

Keresztyén evangyéliumi egyházunk sorsa, csak-
nem négy század óta, közös a haza sorsával.

Osztottunk a haza öröme és fájdalma — di-
csősége és szenvedésében.

A veszélyeztetett alkotmány sértetlenségéért
és elnyomott, üldözött hitfelekezetünk fenmaradá-
sáért folytatott harcok mezején, hitbuzgó apáink
is ontották véréket.

Tagadhatatlan, hogy sokat kellett hithű elő-
deinknek hitvallásukért élszenvedniök, ámde az Úr
irgalmas! Reánk, evangélikus hitfelekezetünkre is
felvirradt egy jobb kor hajnala.

Nem vagyunk a hazában üldözött, nem is
csupán túrt vallásfelekezet, szentesített törvényeink
védelme alatt áll egyházunk, a többi vallásfeleke-
zetekkel egyenjoguaknak vagyunk elismerve.

Bizony, nagy dolgokat cselekedett velünk az
Isten, azért áldjuk és dicsőítjük az ő szent nevét,
de egyszersmind hálás szívvvel és igaz hazaszere-

tettel csatlakozunk a szeretett magyar hazához és nemzethez is, melynek tagjai vagyunk és őszintén részt veszünk annak jubiláris örömeiben, a midőn ezer éves fennállásának ünnepét üli meg.

Szeretteim az Úrban! Jelen körlevelennek célja felhívni bányai ág. hitv. ev. egyházkerületünk közönségét, annak egyházi és világi tagjait, nagyjait és kicsinyeit, az országos millenáris jubileum méltó megünneplésére.

Hogy ez az ünneplés lehetőleg egyöntetűen történhessék, az egyházak és iskolák egyetemes felügyelője, Ő Méltósága elnöklete alatt a kerületek felügyelői és püspökei f. évi január hó 18-án Budapesten, a honalapítás ezredéves évfordulatának egyházainkban való megünneplése tárgyában értekezletet tartottak és a következőkben állapodtak meg:

1. Minden egyházban hálaadó isteni tisztelet tartassék. A hálaadó isteni tisztelet úgy a fővárosban, mint azon városokban, melyek a törvényhatóságok székhelyei, akkor tartassék meg, mikor az országos ünnepély lesz; ellenben faluhelyen a helyi viszonyokhoz képest — az országos ünnepélyt közvetlenül megelőző vagy követő vasárnapon lesz megtartandó.

2. A püspökök által boesáttassék ki különkülön minden kerületben egy főpásztori körlevél, melyben az egyes kerületek különleges viszonyainak figyelembevételével és az ünnepély jelentősége kifejtésével, minden egyház hívassék felügyelői istenitisztelettel ünnepelje meg államunk ezredéves fennállását.

3. Felkéretnek az egyházkerületi felügyelők, hogy egy nagyobb szabású mű jutalmazására, illetve pályadíj kitűzésére, mely munkának tárgya volna „a hazai protestantizmusnak befolyása és jelentősége a magyar állami életre,“ kerületeikben gyűjtést indítsanak meg. E célból az egyetemes felügyelő úr felkéretik, hogy a mai értekezletből az aláírási felhívást kibocsátani, az aláírási íveket 200 példányban kinyomatni és minden kerületi felügyelőnek 50—50 példányt megküldeni sziveskedjék.

Az aláírási ívek és a gyűjtött pénzek folyó évi június hó 1-ig az egyetemes pénztárnokhoz lesznek beküldendőek. A pályázat kiírása, a bírálat módozatai és egyéb részletek megállapítása a gyűjtés eredményéhez képest, későbbi időre halasztatik. Az eredményről az egyetemes gyűlésnek lesz jelentés teendő.

4. Végül kifejezi az értekezlet abbéli óhaját, hogy az idei egyetemes közgyűlés az országos ünnepnek megfelelő ünnepélyességgel tartassék meg.

Szeretett testvéreim az Úrban! A midőn az egyetemes értekezlet jegyzőkönyvének pontjait a fentebbiekben híven közölném, főpásztori állásomból kifolyólag felkérem és utasítom a bányakerületi egyházak lelkészeit, felügyelőit, tanárait és tanítóit, nemkülönben az összes ev. közönséget, miszerint az ezredéves országos ünnepet, a fentjelzett módon előre kihirdetendő ünnepélyes isteni tisztelettel megülni, a híveket Isten iránt való forró hálára és önzetlen hazaszeretetre buzdítani el ne mulasztssák.

Mert illő dolog és kötelességszerű, hogy a midőn mi az állami törvények védőszárnyai alatt vallásunk szabad gyakorlatának szent jogát háborítlanul élvezzük és a honpolgári jogokban a hazán minden polgáraival egyenlő mértékben osztozunk — a szeretett közhazának örömeiben és bánatában is egyenlő részt vegyünk.

A kegyelemnek Istene pedig engedje, hogy az ezredév nagy ünnepét és egy újabb ezredév hajnalhasadását, zavartalan béke és testvéries egyetértésben ülhessük meg és kérjük az örök irgalom Atyját, a ki végetlen bőséggel, mindeneket megeselekedhetik feljebb, hogysen mint kérjük vagy elnékbe befogadjuk, hogy szeretett hazánkra áraszsza gazdagon isteni áldását.

Pilisen, 1896. február hó 15-én.

SÁRKÁNY SÁMUEL
bányakerületi ág. h. ev. püspök.

„Az ágostai hitvallás.“

Latin eredetiből fordította s bevezette P a u l i k - J á n o s.

(Folytatás és vége.)

A 76. lapon a XXIII. cikk utolsó bekezdésében a „Mínt hogy és „ugy“ kevésbé felel meg az eredeti „Sicut . . . ita“-nak, mint a hogy annak megfelelné a „valamint“ és „szintúgy.“ Ugyanott (a 77. lapon) a latin „quam ut in ignem delicias suis cadant“ alig van híven visszaadva e szavakkal: „mintsem a gyönyör által (a paráznság) tüzebe essenek.“ A „certe“ szócska is kissé mást jelent a magyar „természetes“-nél.

A XXIV. cikk első bekezdésében „a népnek

érhető nyelv használata" alig ismerhető-el magyaros szólásnak.

A 78. lap 5. sorában „szolgáltadják . . . a miséket;” talán inkább „tartják” vagy „végzik” — (videntur missae fieri).

A 82. 84. 85. 86. 95. 101. lapokon előfordul a „hitigazság” — „hitigazsága,” — a hit által való megigazulás helyett, mert ezt jelenti a „justitia fidei.”

A 82. lap utolsó sorában „egyházi döntvények” fordulnak elő. A latin „decreta” visszaadására talán találhatnánk a magyarban más megfelelő szót, mely nem viselné magán annyira a legújabb kor bélyegét és így jobban illenék az ágost. hitvallásba.

A 84. lap végén az „Isten parancsainak . . . betartásáról” van szó.

A 86. lap végén Máté V. része helyett XV. része olvasandó.

A 96. lapon a latin „retinet possessiones.” így van fordítva „birtalja vagyonát.” Az ezután következő mondat pedig épen ellenkezőjét mondja az eredetinek: A latin „non verentur ulcisci” ugyanis azt jelenti, hogy „nem tartózkodnak a boszúállástól” míg szerző így fordítja: „jogaikat sem védelmezik.”

A 99. lap harmadik és a 100. lap második bekezdésben előfordul „törvényhozási jog” épen nem felel meg a latin „jurisdictio”-nak.

A 102. lap végén igaz, hogy szószerinti idézetet olvasunk a magyar bibliából. Hogy azonban e szavak „a mik mind arra valók, hogy pusztítsanak el a velök való élés által” — nehézkesek, azt alighanem mások is érzik. A latin confessióban csak ennyi áll: „quae omnia pereunt usu.” — Talán nem vétünk nagyot, ha e szavakat a görög eredetire való tekintettel is így olvassuk — zárjelben: (a mik mind a velök való élés által elpusztulnak).

A 103. lapon (a 2. bekezdés végén) „a kegyelmet . . . ingyen kegyelemből . . . nyerjük el.” Az „ingyen” mellől a „kegyelemből” szó törlendő. A latinban is csak „gratis”-t olvasunk.

A 106. lap 4-dik sorában olvassuk e szavakat: „a mig a hagyományokon nem tágitanak ugy” sat. Latinul: nisi haec aequitas servetur; — magyarul talán: ha csak annyi méltányosságnak helyt nem adnak. — Ugyanott a 14-dik sorban e helyett „nem akarja hirdetni” olvasandó: hirdetni nem akarja.

A 108. lapon — a befejezés utolsó bekezdésében az igenis világos latin szavak: „in quibus . . . orum, qui apud nos docent, doctrinae summa cerneretur.” Kissé esetlenül vannak így fordítva: hogy megbíráltassék tanaik tartalma azoknak, a kik nálunk tanítanak.

Sok is lett az észrevétel; de azt hiszem ágostai hitvallásunk megérdemli, hogy legcsekélyebb részleteire is teljes figyelmünket fordítsuk annak elérése végett, hogy magyarhoni evang. egyházunk magyar nyelven mennél tökéletesebb alakban bírassa egyházunknak ez alapvető művét.

STETTNER Gy.

TEMETŐ.

Herfurth József emlékének.

1820—1895.

Több mint három hónapja alussza csendes siri álmát, hol senki és semmi nem zavarja; nyugdíjat kért az államtól s egy napra reá örök nyugalomra tette le fejét mult évi nov. 26-án.

Számos tanítványa, ismerősei s barátai sokáig fognak emlékezni a lelkes és lelkiismeretes tanárra és hű barátira; de az eperjesi collegiumban és egyháznál örökké fog élni a neve, mert szép hagyományával oly emléket állított magának, mely áldást hoz a késő utódokra is.

E lap halála híréen kívül alig hozott valamit az eperjesi főiskola e jeles s öreg tanáráról; hadd legyenek e sorok szentelve az ő emlékének.

Sok embernél 40 évet élni is sok: ő pedig egy 40 éves tanári multa tekinthetett vissza. Más ember 100 éves élet után is alig hagy nyomokat maga után; az ő tanítványai szívökbe zárták a hosszú szakállu, torzomborz, komoly, de jóságos arcu öreg úrnak képét.

Működésének java része az 50-es és a 60-as évekre esik, hazánk és egyházunk azon korszakára, a mikor tilos volt a hazát szeretni s a prot. egyházért lelkesedni, a mikor kémekek vették körül a lelkes hazafiakat s vizsla szemmel ügyeltek minden lépéseikre s szavaikra, hogy perbe foghassák s elítélhessék. S ha valakire, úgy a történet tanárára volt veszedelmes a kor! Lehetett-e magyar-nak fájdalom s gyűlölet nélkül e korszakban a

magyar történetet tanítani? Lehetett-e a szabadságért rajongó ifjúságnak az elnyomót dicsőíteni s szó nélkül hagyni vérengzéseit? Pedig Herfurth testestől-lelkestől magyar és szabadságszerető volt és a kémeek daczára is kimondta, a mi szíven feküdt. Mig a látszat szerint az előirt tankönyv minden tanítványa kezében volt s látszólag abból tanított s abból kellett tanulnia mindenkinek, addig a valóságban mást adott elő s történeti közkézen forgó jegyzetei voltak tulajdonképi tankönyvei. És mily lelkesedéssel tudta hallgatói szemei elé varázsolni a történelmi tényeket s adatokat! Ha olykor egy csatát festett le előttünk, oly tűzbe jött, hogy kerestük, hol az ellenség s lestük mikor indul ellene.

Ha nemzetünk történetének egy-egy szomorú lapját világitotta meg könnyekre fakadt s könnyeztünk vele mi is.

Nőtlen volt, gyermekei nem voltak, a kiket atyai szeretettel keblére ölelhetett és gondozhatott volna; tanítványai voltak az ő gyermekei, ezeket szerette ő igazán a szó nemes értelmében s tanítványainál jobban csak az iskolát és az igazságot szerette. Az iskola, a collegium volt az ő mindene, neje, gyermekei, családja s az igazság szeretete volt az elve, melytől nem tágitott, hanem utolsó lehelletéig küzdött érte. Az ifjúságban is az igazságszeretetet ápolta s nem volt előtte nagyobb a hazugságnál. Azon öreg tanárok közül való volt, a kik munka, elnyomatás s anyagi küzdelem között fejlődtek jellemké s az evangélikus autonómiában a haza szabadságát és jóllétét látták s nem igen hajoltak meg az új idők állami követelményei előtt azért, hogy anyagi előnyöket kapjanak az autonomia feladásának árán.

Öreg kora daczára jól látta a veszedelmet, mely egyházunkat fenyegeti s megjelölte azon tért, melyen nagyobb erőt kell kifejtenünk, hogy egyházunkat biztosíthassuk. Hosszú tanári pályáján sokszor nélkülözések árán összegyűjtött vagyonát az eperjesi ev. egyház leányiskolájára hagyta.

Hogy tiszta képünk legyen gondolkozásáról s jelleméről, ide igtatom tanúságos végrendeletének egy néhány pontját:

„Minden vagyonomat munka és takarékoság által 40 évnél hosszabb tanári pályán szereztem, azért is azt a velem összeforrt iskoláknak hagyományozom. Névszerint általános örökösömmé teszem az eperjesi ág. h. ev. magyar-német egyház leányiskoláját. Teszem azt, mert nyomoru-

ságos politikai és társadalmi viszonyainkon kivált csak egy jobban nevelt nemzedék segíthet. E nevelés főhelye a szülői ház és a főnevelő az anya. Sok történt a fiúk, de leginkább csak tanítása körül; de ha e tekintetben a legfőbb is történik, elégtelen az, ha a leánynevelésben többet nem teszünk. Nemcsak értelmes, hanem erkölcsös és vallásos, majdan anyák neveltessenek, főleg az anyák, kevésbé az életben elfoglalt atyák alaprakói, képzői a tiszta szívnek és a szilárd jellemnek. Igazság (Wahrheit und Recht), világos ész, ember szeretet és tiszta szív párosulva munkássággal és takarékoszággal, a hiúság, pipere és élvhajzászat kikerülésével egyedül gyökeres orvoslói politikai és társadalmi bajainknak.

Valamint az iskola a kicsinyeknél, úgy az egyház a felnőtteknél segítse elő az általam felemeltet czélt. A papnak lelkipásztornak kell lennie; legyen tudományosan képzett, jó szónok és valóban vallásos, de nem buta orthodox, mi ellenkezik a protestantizmussal, sőt veszélyes a valódi vallásra nézve, mint hogy elriasztja még a legjámborabb, mivel és józan keresztyén embert: végre megnyerőnek, de bátornak is kell lennie; ki nem ijed meg a szellemi és felekezeti védharczótól, mire napjainkban el kell készülnie az ultramontanizmus és jesuitizmus merészkedésének terjedésével szemben. És olyan lelkipásztor vezesse az erkölcs vallásos oktatást a polgári leányiskola osztályaiban, valamint a confirmationalis tanítást a fiúknál s leányoknál. Nagy súlyt fektetek az egyháztörténet lelkes és alapos előadására.“

Végrendeletének ezen bevezető szakasza után következik a részletes intézkedés vagyonának felhasználására vonatkozólag. Az evang. leányiskola, mint főörökös kapja körülbelül 44,000 forint értéket képviselő papirjait s részvényeit abból a czélból, hogy az egyház leány polgári iskoláját kibővíthesse s új tanítót alkalmazzon. E hagyomány jövedelméből 700 frt jár az ujonnan szervezendő tanítónői állás betöltőjének, 250 frt egy eddig is rendszeresített tanítónő fizetésének emelésére, 250 frt pedig a lelkésznek a polgári iskolában teljesítendő vallástanításért. Az iskolába járó szegény gyermekek segélyezésére 5 tízforintos ösztöndíjat rendelt az alaphól. A fennmaradó jövedelem tőkésítendő, hogy idővel még egy más tanítónő fizetésére is teljék.

A collegiumról akként gondoskodott, hogy általa 20,000 frtra becsült pénz és éremgyűjtemé-

nyét és igen becses 3000 kötetből álló történeti könyvtárát a főiskolának ajándékozta.

Hogy végrendeletét meg ne másithassák, a mit ő életében szomoruan tapasztalt s a mi őt a collegiumtól bizonyos fokig elidegenítette, meghagyta, hogy az szószerint végrehajtható.

„Mínthogy hazai törvényeink szerint, — írja végrendeletében — ezen szerzett vagyonommal teljes szabadsággal rendelkeztem, azért a végrendelet szószerint megtartandó és nem magyarázandó.“

Az eperjesi egyház régóta törekszik arra, hogy egy teljesen berendezett iskolával bírjon; gyűjtött is már egy internatusra vagy 12,000 frtot s a tiszai kerület annak idején évi 1000 frtot ajánlott fel, ha az internatust berendezi. E hagyomány-nal nagyon sokat tett a végrendelező az iskola ügyében. További buzgóság s áldozatkészség mellett egy modern leánynevelőt is berendezhetne s így egyházunk új tért hódíthatna magának.

A megboldogult tanítványai s barátai gyűjtést eszközölnek egy szép sirkőre; a gyűjtés szépen halad; az egyház is meg fogja örökíteni nagy lelkü hagyományozójának nevét, vagy a sirkő felállítását által, a mikor a begyűlő összeget esetleg ösztöndíjra fogják fordítani, vagy más módon rója le külsőleg háláját. Eddig az iskola részére olajfésű arczképét rendelte meg.

Befejezésül had álljon itt rövid életrajza annak alapján a mint ő azt megírta az 1885. canonica visitatio alkalmával. Született Eperjesen 1820. nov. 13-án; apja evangélikus létére az itteni kath. főtemplom karnagya volt; anyja katolikus volt. Iskoláit a syntaxist kivéve, melyet 183 $\frac{1}{6}$ -ban Rozsnyón tanult, Eperjesen végezte. Miután a logikát és physikát elvégezte, a jogot hallgatta, de a tanárok engedelmével egyes theol. s nevezetesen egyháztörténelmi tárgyakat is tanult M unyay theol. tanártól, 1842-ben nevelősködött b. Podmaniczky János házában; 1843. őszén külföldre ment s tanult a jénai, tübingai és berlini egyetemeken, közben nagyobb utazásokat tett Németországban, Schweicban, Franciaországban és Lengyelországban. Kedvencz tárgya volt a történelem, földrajz s egyes jogi tudományok. — 1845-ben hazajövén újra nevelősködött Lónyay Gábor és végül b. Podmaniczky Mihály és Andor gyermekeinél. (Kedves tanítványáról b. Podmaniczky Gézáról végrendeletében is megemlékezik.) 1849-ben, ősszel, Eperjesre jő s az akkor elhalt

M unyay helyett theol. pótló tanárrá lesz s az egyházi történelmet adja elő; a következő évben már az akkori primában is tanítja a történetet, míg végül 1852-ben rendes gymn. tanárrá választják, a mely időtől kezdve 1892-ig, a mikor a collegium szabadságolja, lankadatlanul működött. A theol.-ban 1854-ig tanított, a jogakadémiába pedig 1864—1875-ig jog és alkotmánytörténelmet. Az elnyomatás idején a magyar nyelvemvelő társaságnak is volt elnöke.

Életének utolsó éveit gyengélkedve, magányba vonulva töltötte, csak nyáronként kereste fel az ő kedves Uj-Tátrafüredjét, melynek ő jubilált állandó vendége volt a fürdő létesítésétől kezdve. Az utolsó nyarat már itthon kellett töltenie, kedves fenyoit nem láthatta viszont. Tátrafüred állandó vendégei közül kitörölték s most a késő őszi hideg nyirkos idő kitörülte végkép az élők sorából áldásos életének 65-ik évében.

Nevét áldják szerte e hazában a késő utódok is!

MAYER ENDRE
th. dékán.

HIREK.

Államsegély kiosztása a dunántúli evang. egyházkerületben. A nagyméltóságú vallás- és közokt. miniszter 1895. évi decz. 6-án kelt 30172. sz. leiratával arról értesített, hogy az 1895. évi állam költségvetésbe: a különböző egyházak lelkészi illetményének kiegészítésére egyelőre általánypénz 100,000 frt vétetett fel. — Ez összegből a dunántúli evang. egyház ker. részére 2400 frt jutván, felhívja a püspöki hivatalt az egyházkerület legszegényebben javadalmazott s leginkább segélyezésre szorult lelkészeiről az év végéig hozzá egy kimutatás felterjesztésére, melyből kitűnjék a segélyre ajánlottak neve, állása, állomás helye, évi átlagos jövedelme egy összegben s az adóhivatal, melynél az utalványozás kivántatik. — Ft. Gyurácz püspök úr a felosztási tervezetet a kerületi számvető székkel készítette el, ki ezen munkáját a múlt évben beadott lelkész fizetési bevallások alapján végezte. E bevallások szerint 48 olyan lelkészi állás van, melynek javadalma kisebb-nagyobb összeggel a 800 frton alul esik. Közülök 40 lelkész ajánlatot segélyre, olyan formán, hogy a legnagyobb foku segély a legkisebb javadalommal bíró lelkészek-

nek javasoltatott kiadatni. Ez a felosztási tervezet, miután vélemény nyilvánítás végett még az esperesi hivatalokkal is közöltetett, folyó évi január 3-án lett a vallás- és közokt. miniszter urhoz felterjesztve. — De mivel a fentemlített 30172. sz. leirat szerint a 2400 frt segélyt a miniszter nem bocsátotta az egyházkerület rendelkezésére, hanem maga szándékozott a kívánt adóhivatalnál mind-egyik lelkésznek, a számára javaslatba hozott segélyösszeget kiutalni — püspök úr feliratában felkérte a minisztert az államsegélynek egy összegben hozzá utalására, hogy a már felterjesztett tervezet szerint a kerület oszthassa azt szét. — E kérvényre a miniszter 1896. évi jan. 24-én kelt 1389. sz. leiratban tudatja, hogy az 1895. évi államköltségvetésbe a különböző egyházak lelkészi illetményeinek kiegészítésére átalánykép felvett összegből a püspök bélyegtelen, hivatalos és az egyházkerület pecsétjével megerősített nyugtájával kezeihez kifizetendő 2400 frtot utalványozott ki, a pápai m. kir. adóhivatalnál. Egyuttal értesített arról is, hogy a felterjesztésben javaslatba hozott legszegényebhül javadalmazott lelkészek között a javaslatba hozott összegeket ossza ki és az arról szóló okmányolt elszámolást annak idején hozzá bemutatni sziveskedjék. — Az egyházkerületünkre eső 2400 frt államsegély a következőkép osztatott fel: Tóth Gyula n.-várkonyi esperes lelkésznek 120 frt, Adorján Ferencz duna-földvári, Nagy Lajos szt.-antalfai (helyettes), Hütter Lajos n.-kanizsai lelkészeknek 100—100 frt, Szilágyi Gyula lég-rádi, Böjthős János pusztaszent-lászlói lelkészeknek 80—80 frt, Nagy Sándor b.-szent-lászlói, Péter Ádám hresztováczi, Pulay Gábor tészi, Király Mátyás eöri-szigeti, Sass Lajos galsai, Petőcz Ferencz bönyi lelkészeknek 70—70 frt. Kirchbauer Sándor vágodi, Szabó Sámuel gérczei, Wengh Gyula antonováczi, Bejek György nemeskéri, Wéber Sámuel szepetneki, Matisz János sikatori, Nagy György koltai, Berke József magyarosdi, Szenteh Gábor bányoni, Horváth Dezső veszprémi, Borbély János mérgesi, Zatkalik Lajos suúri, Szalóky Elek surdi, Kiss Lajos h.-bödögei, Nyíró Károly a.-dörgicséi, Kovács Mihály mórniczhidai, Terplán Jenő péterhegyi, Horváth Károly hántai, Huzma István domokosfai, Támer János némedi-i, Ihász László k.-kabothi, Hörényi Lajos győr-szemerei, Huber Tivadar n.-hüdekguti, Hafenscher Károly sárvári, Polgár János mesz-

leni, Béli Károly sár-szt.-miklósi, Schödel József balfi, Teke Lajos sandi lelkészeknek 50—50 frt.

Br. Bánffy D. miniszterelnök olvasván a Pr. közlönyben az indítványt, hogy ez ezredéves ünnepre pályadíjat kellene kitűzni alkalmi egyházi beszédre, rögtön 50 koronát küldött e célra. Szép példa! Mi a beszédre már első számunkban kitűztük a díjat, az alkalmi imára és énekekre gyűjtést kíséreltünk meg siker nélkül, eddig egyetlen adakozónk akadt. Vajjon nem lenne több?!

A rákos-keresztúri ev. egyházban néhai dr. Luther Márton halálának emlékére tartott gyásztisztelet alkalmából az egytetemes „Luther alapra” 6 frt 51 krnyi offertorium begyűlt. Azonkívül az istentisztelet után következett társas közebéden a fehér asztalnál a lelkész indítványára a majdan építendő templomban elhelyezendő csillárra „csillár-alap” létesült, — mely rögtönzött — lelkes adakozás útján 95 frt 40 kr eredménnyel: ahol ily lelkes hívek vannak, ott Luther nem halt meg, hanem él.

A mosóczi ág. h. ev. egyház m. hó 23-án tartott egyházi gyűlésében Lacziak Mihályt, zsbiritó lelkészt egyhangulag választotta meg lelkészének. A választás a zsinati törvény és a bányakerületi utasítások szerint ment véghez.

Felső-büki Nagy Sándor, vasn. alsó-patyi lakos és nagybirtokos (róm. kath. vallásu) Rába-Bogyoszlónak, vasmegyei ág. h. evangélikus leányegyháznak iskola építés céljára 200 frtot (kétszáz) adott azon ígérettel, hogy tavasszal az első égetésből 10,000 drb faltéglát bocsát ezen egyházközségnek rendelkezésére ingyen.

A bodóhegyi egyház lelkészi hivatalára egyhangulag Siftár Károly ottani kiségitő lelkészt jelölte ki, egyúttal tiszteletdíját az özvegyi kegyidő tartamára (1/2 évre) 200 frtban állapította meg teljes ellátáson felül.

A Gusztáv-Adolf-egylet. Dr. Fricke, a Gusztáv-Adolf-egylet elnöke tudatja, hogy a legközelebb 1896-ban tartandó ülés helyéül Dessau tüzetett ki.

A bajorországi prof. özvegy-árva intézet pénztárának bevétele volt a múlt évben: 124,507 márka. A pénztár gyarapításához az egyházközségek is járulnak. Bizony a mi pénztárainkra is ráférne a gyarapítás. Még az alamizna adás is csak helyelközzel egyik-másik egyházközségnek jut eszébe erre a célra. Hát ha a tanítók helyett fizetnek az

állam nyugdíjba, miért ne fizethetnének az egyházi nyugdíjba a lelkészek helyett is évenként bizonyos összeget?

VEGYES.

Az elboesátott fegyenczek ellátása Németországban most erősen foglalkoztatja a belmissio köröket. E téren mintaszerű állapotok Badenben vannak, a hol annyi egyesület létesült ez ügyben, mint a mennyi fegyház van az egész országban. Az egyes egyesületek egymás közt s a Karls ruheban levő központtal összeköttetésben vannak, úgy hogy bármely fegyházból kiszabadul a fegyencz, azt vagy a helyi egyesület, vagy a központ közvetítése folytán egy másik látja el. Ez egyesület ezélja az emberi társadalomnak vissza adni elzüllött tagjait, azaz új emberekké nevelni azokat, amiért is nem látja el őket pénzzel, hanem munkába állítja s vagy régi kereseti forrását, vagy pedig újat nyit neki. Az egyesületek ily szervezetét most egész Németországra akarják kiterjeszteni Berlin központtal s hogy e nagyszerű gondolat létesülni fog, biztosíték rá a kormány érdeklődése, a mely már most is 3000 márkát adott az ügy létesítéshez. Sajátságos tünemény, hogy a mozgalom élén jogászok állanak. Mecklenburgban eddig 3 ily egyesület van s azonkívül az ország kormánya avval a javaslattal foglalkozik, hogy bizalmi férfiakul leginkább tanítókat nevez ki, kik esekély dotálás mellett a kerületükbe elhelyezett fegyenczek erkölcsi magaviselete fölött őrködni s őket a helyes útba igazítani fogják. Ki törődik nálunk az elboesátott fegyenczekkel!

Országos zsinatunk két izbeni beható vita után egyházunk nevét ekkép állapította meg: „ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház.“ Ennek megfelelően „ágostai hitvallású evangélikusoknak“ neveztetünk a zsinati törvényeinket megerősítő záradékban is, mind a mellett sokan — miveltebb híveink közül is — ág. evang., azaz ágostai evangélikus elnevezéssel élnek, midőn hitfelekezeti hovatartozásukat akarják megjelölni. Mintha bizony léteznék valahol a világon „ágostai evangélikus!“ — A hibás elnevezés most immár hivatalosan bejegyeztetik a polgári anyakönyvekbe is. A m. ki belügyminiszter 60,000 1895. jún. 29. kiadott utasításában (33. §. 5. bekezdés) elrendeli, hogy a

vallások megjelölésének egyöntetősége végett ekkép irandó be minden hazai anyakönyvbe a mi vallásunk: „ágostai evangélikus.“ Jó lenne nekünk is elhagynunk, jó lenne a magas kormánynak is kiigazítania — azt a hibás elnevezésünket.

Svédországban a keresztyénség hatalom, különösen a felsőbb körökben. Zsófia királyné igazi ker. nő. Várában gyakran tart imagyülekezeteket. A hadügyminiszter alázatos, gyöngéd, kegyes férfiú, a földműveseknek prédikál a birtokain, bibliai órákat és imádságokat tart. A királyi ház harmadik hercege az ifjak ker. együletének elnöke. Tavaly Londonban az ifjúsági egyletek nemzetközi gyűlésén megjelent az ifjak együletével s mindenütt velök tartott. Stockholmban, a fővárosban este elmegy az egyletbe. imádságot mond a koldusokért, s haza menvén, örül, hogy napját nem vesztegette el.

A porosz evang. egyházban a mult évben 1.836,000 frt értékű adomány és hagyomány folyt be.

A volt békési egyházmegye özvegy-árva-intézetének 1895-i számadása szerint bevétel volt 33,318 frt 50 kr., kiadás pedig 33,270 frt 72 kr.: a pénztár állása ez:

1. Pénztári maradvány	47 frt 78 kr.
2. Kötvényekben . . .	63,383 .. 62 ..
3. Illetékhátralék . . .	329 .. 98 ..
4. Kamathátralék . . .	2327 .. 30 ..
5. Kiállítandó kötvények	
értéke	140 .. -- ..

Összesen 66,228 frt 68 kr.

Ember tervez - - Isten végez. Voltaire, a híres francia tudós, a mult században azt jövendölte, hogy 100 esztendő múlva a szentírás ismeretlen lesz a világ előtt s csak a muzeumokban lesz található, mint tanúja annak, hogy az emberek milyen bolondot tudtak valamikor ellhinni. — Ma ugyan abban a házban, a melyben ezt mondotta, a brit biblia terjesztő társulat főraktára van, a melyben ezerekre menő bibliák található. Így végzett az Isten.

Jelentés a zólyomi ág. h. ev. ker. egyházmegyei pénztárak 1895-ik évi állapotáról. A zólyomi ág. h. evang. ker. egyházmegye pénztárai a számvizsgáló bizottság által f. é. január hó 31-én megvizsgáltván, az 1895-ik évre szóló pénztári eredmények hitelesen megállapítottak. Egyházmegyei közgazgatási pénztár. Összes vagyon 1721 frt 85 kr. Lelkésztanítói özvegy-árva segély

és nyugdíj egylet. Ezen áldott intézet — mely fennállásának immár 53-ik évét élte át — vagyoniag évről-évre gyarapodik, de nem oly arányban, mint a hogy a szükség követelné. A mióta a tanítók kötelező belépésének követelménye elejtetett, azóta a fizető tagok száma évről-évre csökken, ellenben a segélyzendőké aránytalanul növekszik. Összes vagyon 23,222 frt 56 kr. A segélyzettek számának rendkívüli növekvése égetően sürgeti egyrészt a segély források gazdagabbá tételét, másrészt az eddigi segélyezés módjának némi változtatását, hogy a segélyjutalék összegének nagyobb-mérvű változása elkerültessek s legalább minimálisnak tekintendő határozott összegben biztosítsák, miről az új alapszabályok lesznek hivatva gondoskodni. Grenchner-féle segélyalap. Mult évvel fennállásának 62-ik évét töltötte be. Habár alapvagyon a még nem nagy s így rendeltetését, a lelkészek özvegyeinek gyámolítását, nagyobb mértékben nem teljesítheti, de oly örvedetesen izmosodik, hogy nem sok idő kell hozzá és jelentékeny segélyt lesz képes nyújtani. Vagyon 5277 frt 70 kr. Egyházmegyei Luther-árvaalap. Még csak gyűjtésben van; tevőleges szerepe még nem a jelené. A gyűjtés 1883-ik évtől kezdődik, a midőn egyházaink Luther Márton halhatatlan reformatorunk születésének negyedszázados emlékét ünnepelték, akkor rendeztetett egyházmegyénkben az első gyűjtés, egy evangélikus árvaház alapja javára. Ezen első gyűjtés eredménye 258 frtot tett ki; mely a besztercebányai evang. egyházközség gondos kezelése alatt takarékpénztárilag gyümölcsöztetvén, az időközi adományokkal és kamatokkal együtt 629 frt 41 kr-ra növekedett fel s a mult évben az egyházmegye kezelésébe adatott át. Nagyon lendített ezen árvaalap gyarapodásán 1890. évi május hó 24-én Besztercebányán jobblétre szenderült özvegy Okolicsányi Rezsőné szül. Csemiczky Ágnes úrnő, ki a megyeház utczában levő emeletes házát végrendeletileg az egyházmegyei árvaalap javára hagyományozta. Az oldalörökösök azonban perrel akarták megtámadni a végrendeletet s az egyházmegye elkerülni óhajtván a pereskedést, az örökösökkel 6000 frtban kiegyezett. Vajha akadnának a jó lélek sugallatára hajló kegyesek, kik az árvák sorsát enyhíteni buzdulnának s hasonló kegyes alapítványokkal mielőbb lehetővé tennék egyházmegyénkben a tervezett ev. árvaház létesítését. Most még messze vagyunk a czéltól! A magyarhoni egyet. ev. egyház theologiai aka-

demiáján Pozsonyban teendő egyházmegyei alapítvány. E czélra mult évben kezdődött a gyűjtés, melyre az egyházközségek tíz éven át fognak adakozni s akkor az összeg egészben a meghatározandó czél javára át fog szolgáltatni a pozsonyi ev. theol. akademia kezelésébe. A mult évben ezen alapítványra begyűlt: 123 frt.

A róm. kath. missio. Island szigetét is kiszemelte missioi ténitő működésnek színhelyéül. — Törekvéseiket aligha fogja siker koronázni, mert a lakosság még 1540-ben Luther tanait fogadta el s azóta is változatlan hűséggel ragaszkodik az evangéliomhoz. E hirrel kapcsolatosan nem tartjuk érdektelennek pár sorban ismertetni az islandi ev. egyház viszonyait. A hívek száma 72 ezer. 287 templom közül csak 12 van kőből, a többi fa, vagy tőzgeből épült. De ha a fény és gazdagság hiányzik is e templomokból, egyben nincs hiány: isten igéjének tiszta hirdetésében és a telepadookban.

A párbajban elesettek temetése. — A mecklenburgi kormány az országgyűléshez intézett választatában kiemeli, hogy fenntartja az 1650-iki egyházi utasítást, mely szerint a párbajban elesettek minden egyházi szertartás nélkül temetendők el, mert az ilyenek cselekedetök által az egyháztól elszakadnak s a bűnbánatnak és megtérésnek minden jele nélkül halnak meg. — Ha valaki a párbajban kapott sebei következtében csak később hal meg, csak abban az esetben tarthat számot a tisztességes eltemetésre, ha halálos ágyán bűnét megbánta és megtért. — Hasonlóképpen bánik el az elesettek ellenfeleivel is. — Ez az intézkedés is hivatva van a sok tekintetben visszafejlődött lovagiasságot korlátozni.

A baseli Christlichen Volk boten keserves jere miadákat zeng azon ministeri rendelet ellen, mely a magyarországi állami anyakönyvvezetőknek meghagyja, hogy a keresztneveket kizárólag magyarul vezessék be az anyakönyvekbe. Mit szólnak a magyarországi német protestánsok ehhez? — kérdi a nevezett lap. „No, mind haladást üdvözlik, ha esperességi gyűléseken, melyek kizárólag idegen ajkú egyházak követőiből állanak, a magyar nyelv lesz a hivatalos, s megkövezik azokat, kik a magyar állam-eszme körüli sáncból magukat kivonni akarják.“ Soha ne legyen oka a baseli kesergőnek másként írni!

A wüurzurgi ev. lelkészi hivatal felhívást intézett az ottani „Angol kisasszonyok“ intézetében,

hogy a protestáns növendékek vallás oktatására nézve intézkedjenek. Az intézet igazgatósága a felhívásra kijelentette, hogy ezután protestáns növendékeket egyáltalán fel sem vesz. Nem ártana, ha nálunk is történnének hasonló dolgok, legalább kényszerítve lennének a prot. szülők leány gyermekeiket prot. intézetekben neveltetni.

IRODALOM.

Magyar Állam. „Mint egy közeledő égháborúnak előszele, úgy hangzott a kultuszárca vitájánál az indítvány, hogy az egyházak, helyesebben írva, a protestánsok segélyezését az alapok, a patronatus és a függő egyházpolitikai kérdések megoldásával együttesen rendezik.“ Figyelmezteti a protestánsokat, hogy ne törődjenek a kath. javakkal, ők sem törődnek a protestánsokéval. Jöhet idő, mikor egy radikális kormány mindkettőét elveszi, egyiknek sem ad állami segílyt. Azután a katolikuskokhoz fordul: „ne hanyagolják el a megoldatlan kath. kérdéseket, legfőképp ne bízzák azoknak megoldását, de még a megoldás időpontjának megválasztását se a kormányra, autonomiát minél előbb! Ez a jelszó. Mert még az autonómiának is kell egy bizonyos idő, hogy a kath. öntudatot felkeltse, megerősítse és ha úgy hozná az idő, a küzdelemre előkészítse.“

Evang. Egyházi Szemle. Népiskoláinkról szólván, a közoktatásügyi miniszter jelentése alapján felemlíti, hogy újból az ág. hitv. evang. egyház áll az iskolatartás terén az első helyen. „Az ev. népiskolára sokkal nagyobb szükségünk van, mint felekezeti középiskoláinkra. Legyen kiváló gondunk és figyelmi, hogy népiskoláink főhivatásuknak, a vallásos nevelésnek eleget tegyenek, s így a jövő nemzedék a jövő nehéz küzdelmes időben megfelelhessen a nehéz feladatnak: egyház hű tagja, harezosa lehessen.“ „Az egyházpolitikai törvények és a nemzethoni evang. egyház“ czim alatt ismerteti az ottani helyzetet. „Az egyházfegyelem egymagában nem elegendő védelmi eszköze az egyháznak. A fő a Jézus Krisztusban vetett élő hit újjáébredése és uralomra szítása a gyülekezetekben. Az esketés új formulázására nézve kifogást emel az ellen, hogy a templomban az új házasságot a lelkész csak megáldja, s azt vitatja, hogy a lelkész ott az egyházi házasságot megköti. Szomoru

statisztikát emlit fel a felől, hogy némely alföld községekben sok pár megelégszik a polgári összeadással és elmulasztja az egyházi kötelesség teljesítését is. Itt röviden csak annyit jegyzek meg, hogy a mit Orosházáról mond: egyetlen egy állítása sem felel meg a valóságnak, bár oly részleteket mesél el, mintha legpontosabb értesülete volna. Lelkésznek, egyházi lapban, egyházi ügyről más-kép kellene írni. Igen érthetetlen, kivált az előtt, a ki ismeri az előzményeket, azon mód is, a mint Achim volt esperest elbucsuztatja: „mi is egy időre búcsút mondunk a nemes férfinak, reményelve, hogy ha az egyház vezetésről egy időre le is mond stb.“

A „Magyar Állam“ a püspöki tanácskozás alkalmából így ír: „A mi egyházunk össze van forrva a haza történetével, azért a püspöki kart egyszerűen diszbanderiumnak nem szabad tekinteni. Neki része van a történetben és joga van, hogy az ezerévvvel a kath. egyház áldásos működése, hazafias multja is ünnepeltesék, nem a személyeket, de az eszmét, az egyháznak ünnepélyét követeljük a kormánytól és nagyon kérjük főpapjainkat, hogy ha az egyházat megillető külön tisztelet meg nem adatnék, inkább ne vegyenek testületileg részt az ünnepegekben, rendezzenek a templomban maguk nemzeti hálaadást, de ne hagyják magukat statisztika szerepre kárhóztatni. — A püspöki értekezleten abban állapodtak meg, hogy részt vesznek.

Prot. Közlöny, a nagyobb egyházmegyék felosztását ajánlja; ismerteti Jézus korának vallási és politikai pártjait, nevezetesen a farizeusokat. „A vak vezérek nálunk is kísértének. Krisztusról és az ő megtartó evangyeliomáról tudni sem akarnak; hazafiság a jelszavuk, alkotmányos élet, boldogító törvények, nemzeti nagyság, felvirágzás, dicsőség a czéljuk; de megtérésről, újjászülétsről, szent életről, az eklézsiák felvirágoztatásáról hallani sem akarnak.“

Dunántúli Prot. Lap. Mennyi legyen a lelkészi fizetés minimuma? „Ha magyar ref. egyházunk magasztos hivatásának tovább is meg akar felelni, ha folytatni akarja az emberi jog és lelkiismeret szabadság érdekében eddig oly fényes eredménnyel vívott küzdelmét, annak multhatlan föltétele, hogy a lelkészi kar megszabaduljon anyagi léte fenntartásának gondjaitól. Ez pedig 800 firt minimummal el nem érhető.“

Az ev. ref. egyházi lapok leginkább a gyámintézet ügyeivel foglalkoznak. Életbe lép az egyete-

mek megszűnnek az esperességi gyámintézetek. De hogyan szűnjenek meg? A kolozsvári egyházmegyei gyámintézet részvényeseinek gyűlése kimondta, hogy miután a nagy terhek miatt ezt az intézményt is, az országos mellett, fentartani nem képes, a folyó éven kezdve a magáét megszünteti olyan formán, hogy a most élő részvényesek betett illetéküket, kamat nélkül, visszakapják, hogy az országossal szemben való tartozásuknak eleget tessenek; a megmaradó 13—14,000 frt tőke sértetlenül megőrzendő, s az így önmaga által folytonosan növekedő összegből az évek folyamán kielégítendő lesznek mindazon igények, melyekre a részvényesek és azok családjai immár elévülhetetlen jogokat szereztek. Mikor az utolsó jogosult is meghal: a már felszabadult tőke, hasonló cél, humanus cél előmozdítására, az egyház rendelkezésére fog bocsáttatni.

Prof. Egyházi és Iskolai Lap. Az egyházi javak szekularizációjáról ír. „A legnagyobb részt római és némi részben g. kath. főpapság a r. k. szerzetes rendek tényleges birtokában levő rengeteg uradalmakat és jószágokat nemcsak r. kath. honfitársainknak, hanem a két vallásfelekezetű magyar evangélikusoknak pogány ősei is egyaránt első, illetőleg közszerzőknek tekintendő. A hódoltató török kiűzésénél a két felekezetű magyar evangélikusok apái szintén együtt vészettek r. kath. testvéreikkel s együtt segítettek a r. püspökségek stb. hajdani birtokait visszaszerezni. Azért, hogy a honosító magyarság a XVI. évszázad közepén egyházilag kettészakadt s annak nagy, sőt talán akkor nagyobb része a r. k. egyház kebeléből kilépve, a két felekezetű ev. egyházat megalapította, ennek tagjai nem vészették el abbéli igényöket, melyet a XVII. század elején — habár tehették volna — a vallásfelekezeti közbéke érdekében nem érvényesítettek, hogy az őseik által közös erővel szerzett egyházi javak jövedelméből ők is az osztó igazság és méltányosság alapján aránylagosan részesüljenek, azok az ő saját egyházi és iskolai szükségletök részben való fedezésére is fordíttassanak.

Koren Pál csabai lelkész a legjelesebb exegeták műveinek alapján templomi magyarázatok alakjában feldolgozta „Pál apostolnak a zsidókhöz írt levelét.” A 120 magyarázat 400 lapra terjed. A mű nyomtatásban megjelent s nála megrendelhető. Arra — bérmentesen küldve — 2 frt.

„**Protestantische Kirchen Zeitung.**” 1896. 1. szám. Kényszerítve érzi magát a berlini Ober-Kirchenrat

folytán, hogy nyilatkozzék, valjon egyáltalában igen és ha igen, mennyire vegyenek részt az evang. lelkészek a jelenkor szociál politikai mozgalmában? Nézete szerint nem szabad, hogy az egyház a keresztyénség neve alatt közvetlenül részt vegyen e küzdelmekben s akár egyik, akár másik párton határozott állást foglaljon. De igenis kötelessége, hogy közvetve a keresztyén szellem felébresztése által segítse megoldani a század e nagy kérdését. — Hosszabb értekezését közli azután **V e c e k Ottónak** e cím alatt: „Képződés és Vallás.” Rövid cikkben ismerteti a freiburgi katolikus egyházi lap véleményét az orthodox és liberalis protestantismusról. „A liberalismus, az a mi ellenségünk: az orthodoxia halott.” „A mai orthodox ev. egyház, és az evang. nép, két különböző dolog, melyeknek csak a nevük közös.” „A vallásos liberalismus az az ellenség, melylyel a kath. egyháznak a döntő harcra meg kell harcolnia.” Így ír a nevezett kath. lap.

„**Die christliche Welt**” 1896. 2. szám. Tartalma: Elmélkedés a thessalonikabeliekhez prot. levél 6. része alapján a pogány és keresztyén házasságról. Félreértésen cím alatt **Rohden G.** polemizál. **Sbhiele** hosszabb cikket ír Jézus külső és belső viszonyáról az ó-testamentumhoz. **Blomberg** folytatólagos cikkben ismerteti a dél-afrikai német trappistákat. Folytatása a ker. irodalom fogalmáról, állásáról és feladatáról írott értekezésnek.

Dunántúli Prot. Lap. Az egyházmegyei gyámoldákról ír: az egyetemes gyámintézet meg levén alkotva, kérdés, mi történjék később az egyházmegyei gyámoldák tőkéjével, hogy el ne kallódjék, mikor tagjai kihálnak. „Én alapítványokat csinálnék belőlök. Ösztöndíjakat alkotnék belőlök lelkészfiúk és leányok számára: még pályadíjakra is kerülne egyelőre, ha kevés is, a jövedelemből.” Negatio-e a protestantismus igazán? Munka és pihenés keresztyén szempontból, — a címe a következő értekezéseknek.

Prot. Szemle. A közvetlen vallás-erkölcsi lendülésének jeleit vizsgálva, így fejezi be cikkét: „A mutatózó vallás-erkölcsi lendületnek legyünk most már emberei, kiki a maga helyén s akkor a szép reményekkel biztató kezdetnek eredményes folytatása, a vallás-erkölcsi tavasznak vidám nyara és gyümölcsöző ősze is lesz.” Jézus képe az ó-testamentumban, **Csengey G.**-tól, magvas, érdekes tanulmány; **R á c z Lajos** ismerteti azután „az evangéliumi és a pápás egyház” állapotát statisztikai

adatokkal, kimutatván, hogy e század folyamán a protestantizmus a romanizmust az élet minden mezéjén túlszárnyalta. Erdős József megkezdi Péter apostolról szóló tanulmányát, Paulik János folytatja „A halhatatlansági eszme történetét.”

A dunamelléki ev. ref. egyházkerület Budapesten 1895. szept. 24-én tartott egyházi értekezletének emlékkönyve, szerkesztette Szócs Farkas, az értekezlet titkára. Következők olvashatók benne: Az ifjúság vallásos nevelése s különösen a vallásitanítás, missioi utazó-lelkészség felállítása. A lelkészárvák szeretetházáról. Titkári jelentés. Az értekezlet naplója.

A „Cirkevné Listy” című tót nyelvű egyházi lap. vezércikkében azon állapotokkal foglalkozik, melyeket a kerületek kikerekítése okozott s ismerteti azon álláspontokat, melyeket az egyes kerületek és az egyetemes gyűlés elfoglalt azokkal az esperességekkel szemben, a melyek passiv álláspontra helyezkedve, a kerületi gyűlésekre követeket nem küldöttek. — A kikerekítésből származott bajoknak orvoslására csak egy eszközt ismer: egy külön tót egyházkerület kikerekítését. — A dr. Győry Elek által kiadott ideiglenes utasításról cikkkezvén, különösen annak 4. és 18-ik §-án ütközik meg, előbbin azért, mert a nem keresztények esketésére agendánk nincs, utóbbin pedig azért, „mert az ev. papok nem seprűk, a kik más egyháznak kidobott szemétjét is eltakarítani kötelesek volnának.” — Szokatlanak és helytelenek tartja, hogy ezt a rendeletet nem a püspökök, hanem egy világi jegyző bocsátotta közre. (o)

A felső-lövői evang. tanintézetek története megjelent az ötven éves emlékünnepe alkalmából magyar és német nyelven, diszalbummal, mely az intézet alapítóinak, tanárainak és tanítványainak arcképeit foglalja magában. Tanulságos történet, mely alkalmas a esüggedezőket tetterre bátorítani! Kapható a felső-lövői intézetek igazgatójánál.

Az Úr házában. Imádságok vasárnapokon, ünnepekre s különféle alkalmakra, írta; K. Tóth Kálmán, I. kötet. Budapest, Kókai Lajos tulajdona; füzve 1 frt, egész vászonba kötve 60 kr.

Sárospataki Lapok. Az egyetemes lelkészi özevegység gyámintézet megalakítását úgy akarja elősegíteni, s a belépőknek a bekebelezési díj befizetését megkönnyíteni, hogy az egyházmegyei gyámintézetek feloszolnak s a gyámintézeti pénztárnok, minden egyes intézeti tag belépési járulékát kifizeti az országos gyámintézeteknek.

A „Dom a Skola” tót nyelvű paedagogiai közlöny egyes neveléstani elveket tárgyal gyakorlati szempontból s következtetést gyanánt levonja, hogy az iskolai törvényt nem szabad rideg szigorral alkalmazni a szülőkkel szemben, mert az iskola humanus intézmény, nem pedig kaszánya. — A modern iskoláztatás legfőbb hibájának a tanórák sokaságát tekinti s ennek tulajdonítja a tanítók gyakori betegeskedését és a mostani nemzedék elsatnyulását. Sürgeti az óráközöket és melegebb időben a szabadban való tanítást. A torna egyesületekről szóló, hosszabb cikksorozat bevezetéseképpen a testgyakorlat történetét tárgyalja. — Külföldi paedagogiai szemle, értesítések és hírek vannak még benne. (o)

„A magyar közjog tanításáról” cím alatt dr. Horváth Ödön, az eperjesi jogakadémia dékánja s jogi szakoktatásunk kérdéseinek szorgalmas írója, újabban egy művet bocsátott közre, a melyben a magyar közjog tanítására és tanulására vonatkozó nézeteit és javaslatait fejti ki. Javaslatainak a lényege az, hogy kellő gondot kell fordítani e tudomány kereteinek megvonására, hogy megfelelően el kell azt határozni a jog- és alkotmánytörténettől, hogy teljes ovatossággal figyelem szenteltessek az általános államjognak s különösen az összehasonlító államjognak, hogy különös figyelem fordíttassék az országgyűlési irományok használatára, hogy előadási ideje terjesztessék ki két félévén heti 5 órára, hogy a speciál-collégiumok, semináriumok cs publicumok tárgyainak megválasztásánál e tudomány kiválóbb kérdéseire különös figyelem fordíttassék s hogy azt a második alapvizsgálat tárgyai közül elhagyván: az államvizsgálatok tárgyai közé illeszszük be s ennek megfelelően: hallgatását is az államvizsgálatokat közvetlenül megelőző tanidőre szabjuk elő. A munkához még szerzőnek két dolgozata van esatolva jogi oktatásügyünk kérdéséről. Az egyik: „Újabb miniszteri rendeletek jogi oktatásügyünk terén”: a másik: „A késedelmes jogi alapvizsgálatok” címen. A díszes kiállítású munka Eperjesen, Kósch Árpád üzletében 50 krért hapható.

A „Cirkevné Listy” 2-ik száma a tót egyházaknak külön kerületté való tömörítését követeli azért, mert csak így látja lehetségesnek megszüntetni azt az áldatlan harezot, a melyet a kerületeknek senki által nem helyeselt felosztása felidézett és napi renden tart. Követelésének indokolásánál hivatkozik több előkelő egyházi férfiú nyilatkozatára, a kik

ezt a megoldást üdvösebbnek tekintették, mint a folytonos háborúságot és visszavonást, valamint a görög-keleti szerb és görög-keleti román egyház ketté válására. — „Tartsd meg azt, a mi nálad vagy on” című cikkében veszedelmesnek mondja az iskolák államosítását, már csak azért is, mert az állam figyelme az ilyen iskoláknál mindenre kiterjed, csak a vallás tanításra nem, mert a t a felekezetek kötelességének mondja s a vallást csak a rendes órákon kívül engedi tanítani, a mi már magában véve is elég, hogy a vallásosságot aláássa. A szabad vallás-gyakorlatról szóló törvény s a szláv isteni tisztelet fejlődésének történeti ismertetése után közli Dr. Masznyik Endre theol. igazgató levelét, melyet ez a Cirkevné Listy szerkesztőjéhez a theol. otthon tárgyában intézett s ezzel kapcsolatban a szerkesztő nyílt üzenetét is, mely szerint tekintettel az egyház mostani zavaros viszonyaira Masznyik eszméjét ez idő szerint meddőnek tartja.

A „Sztrázs na Sione” tót nyelvű belmissioi lap mindenkor igen vonzó tartalommal jelenik meg, a mely mindenestre igen nagy szolgálatot tesz annak az eszmének, a melynek szolgálatába szegődött. — A 2-ik szám a sok helyen ünnep számba menő gyertyaszentelő boldogasszony napja alkalmából azt fejti ki, miként gyakorolhat a család üdvös befolyást a gyermekek jövőbeli boldogulására az által, ha azoknak vallás-erkölesi nevelését el nem hanyagolja. Egy másik cikkben minden evangyeliomi keresztény feladatának mondja a vallás-erkölesi iratok terjesztését, a melyek sokszor nagyobb körben gyakorolhatnak befolyást az emberek gondolkozására, mint a predikációk, „mert az írás oda is elhat, a hová a szó nem juthatott el!” s „a könyvet olyan ember is elolvassa, a ki predikációt hallgatni nem szokott.” Ezekon kívül több épületes apróságot találunk a lapban.

Megjelent a Franklin-társulatnál. Emil, vagy a nevelésről, írta: Rousseau J. J., fordította: Fűredi Ignác; második javított kiadás, ára 3 frt.

Telekesi Török István 166—1722. Egyháztörténeti monográfia, írta Payr Sándor Alajos. Érdekes tanulmány!

Evangelikus confirmandusok könyvecskéje. Írta: Belohorszky Gábor. 2-dik bővített kiadás. Ára 20 kr.

Filléres füzetek, kiadja a Gönczy-egylet Deb-

reczenben. Imakönyvecske gyermekek számára, írta Csiky Lajos, (10 kr.) — Béri Balogh Adám kurucz brigadiros, történeti színmű 1 felvonásban, írta: Eötvös Károly Lajos (4 kr.) — Játékkönyvecske, írta: Porzolt Lajos (8 kr.)

ÜZENETEK.

M. E. P-ny. Levél ment. — **K. P. Cs-a.** Várom, közölni fogom. — **P. B. P-ny.** Levelemre rövid értesítést kérek. — **W. S. Sz-a.** A lapot elküldtem; a cikk megérkezett. — **T. J. Z-m.** A harmadik számmal már nem szolgálhatok. A másik megy. — **N. L. Sz-a.** Intézkedtem. — **L. K. K-t.** Rá kerül a sor. — **S. K. S-cz.** A levél megérkezett, de az említett ének nem. Mit írhatok meg a lapban erről?

Pályázat.

A **körmöczbányai** egyházközség **segéd-lelkész-vallásánárt** keres. Kötelességei: felváltva németül és tótul minden vasár- és ünnepnapon prédikálni, heti 9 hittani óra a főreáliskolában és az iparos tanoncoknál és segédkezés a felkészítő funkciókban. — Fizetése bútorozott szoba, 12 méter tűzifa, 500 ft az egyhk. pénztárból ut havi részletekben, s körülbelül 130 frt tandíj és stolákban.

Az állomásnak **húsvét előtti** elfoglalása igen kívánatos.

Jelentkezések a bizonyítványok becsatolásával az egyházhoz intézve alólírotthoz küldendők.

Körmöczbányán, 1896. febr. 25-én.

Raab Károly,

lelkész-esperes.

17 2—2

VERES LAJOS

orosházi könyvnyomdász

ajánlja jól felszerelt

könyvnyomdáját

a nt. lelkész urak és egyházak szives figyelmébe és pártfogásába.